

A zsidóságban nincs elveszett ügy!

Míg Peszáchra az egész világon minden zsidó nagy erőbedobással készül, addig a „Második Peszách”, Peszách Sáni létezéséről jóval kevesebben tudnak, és gyakorta feledésbe merül.

Pedig Peszách Sáni is figyelmet érdemel! Az ünnep története a peszách áldozathoz kapcsolódik, amelyet az Örökkévaló egy évvel az egyiptomi kivonulás után parancsolt meg a zsidóknak. Eszerint niszán 14-én peszách áldozatot kellett bemutatni a Szentélyben, amelyet még aznap este tűzön sütve kellett elfogyasztani, kovásztalan kenyérral, keserűfűvel az egyiptomi kivonulás emlékére.

Csakhogy azok, akik ezen a napon tisztátalanok voltak, mert halotthoz értek – például, mert elvégezték a rituális halott mosdatást – nem mehettek be a Szentélybe és nem hozhattak áldozatot. Érthető hát, ha Mózeshez és Áronhoz fordultak panaszukkal, hiszen nem akartak ők sem kimaradni ebből a nagyszerű micvából: „és mondták neki azok a férfiak: Mi tisztátalanok vagyunk emberi holttest által, miért vonassék meg tőlünk, hogy bemutassuk az Örökkévaló áldozatát a maga idejében, Izrael fiai között” (4Mózes 9:6-7.)

Kérésük meghallgatásra talált, és az Örökkévaló kijelölte Ijár hó 14. napját, amelyen mindazok, akik nem tudtak Peszáchkor áldozatot bemutatni, megtehették. Éppen ezért Peszách Sánire, mint a második esély szimbólumára tekintünk, ahogy a lubavicsi Joszef Jichák Schneerson rabbi mondta: „A második Peszách azt jelenti, hogy nem létezik »elveszett ügy«”.

Idén május 3-ra esett Peszách Sáni: erre a napra szervezte visegrádi kirándulását az Átid ifjúsági szervezet is. Mivel az Átidban jól megfér egymással a tanulás és a szórakozás, így a gokartozás mellett az ünnepről sem feledkeztek meg, és az előírásoknak megfelelően maceszt is fogyasztottak a helyben készült grill-ebédhez. A harminfőnyi társaság, melynek tagjai 15 és 25 év közöttiek voltak, ugyanolyan lelkesedéssel hallgatták Glitzenstein Smuel rabbi és Faith Aser előadását, amilyen lelkesen korábban a kormányt forgatták.

A hetizakasz tartalmából

Szakaszunk – *Emor* (3Mózes 21:1-24:23.) – a kohániták „szolgálati szabályzatát” írja elő, majd részletezi kik azok a kohániták, akik a szolgálatot teljesítik és milyen testi hibák által válnak erre alkalmatlanná. Ehhez kapcsolódóan az áldozati rend bizonyos elemeit szabályozza az Írás; meghatározza mitől válik alkalmatlanná egy

Szemelvények Rási kommentárjából

A borotválkozás tilalma

Ne csináljanak kopaszságot fejükön, és szakálluk szélét ne borotválják le, testükön ne vágjanak bevágásokat. (3Mózes 21:5.)

Ne csináljanak kopaszságot (*korchá*)

... Egy halott miatt. Pogány népek körében volt szokás az ilyesmi a gyász jeleként. A Tóra viszont tiltja az ilyesmit.

Vajon a nem kohánita izraelitáknak nincs ugyancsak megtiltva az efféle viselkedés? Akkor viszont itt miért csak a kohánitákhoz szól? A parancsolat itt azért kerül megismétlésre a kohániták kapcsán, mert az izraeliták számára megfogalmazott parancsolatban az áll: „Ne tegyetek kopaszságot *szemetek* közé halott miatt.” Netalán nem büntetendő azért, ha kopaszságot csinál valaki az egész fején bárhol másutt, mint „a szemei között”? A Tóra ezért azt mondja: „fejükön”; és az izraelitákra vonatkozó törvény a kohánitákra vonatkozó törvényből van levezetve egy *gözérá sává* révén: a „*korchá*” szerepel itt, és az izraelitákkal kapcsolatban is szerepel a „*korchá*” kifejezés; és amiképpen ez itt a teljes fej bármely részére vonatkozik, ugyanúgy ott is az egész fejre vonatkozik, – bárhol is ejtsen kopaszságot a fején. – És amiképpen ott [a tilalom] – a halott miatti [gyász esetére vonatkozik], – ugyanúgy itt is a halott miatti [gyász esetére vonatkozik]. Így tehát mindkét vers valami olyasmit tanít meg nekünk, amiről másképp nem szereznénk tudomást, s ezért egyik sem fölösleges].

Kik azok a kohániták?

állat az áldozatként történő felhasználásra. Végezetül a szakasz Izrael ünnepeit sorolja fel, elsőként a szombatot – ami a legfontosabb ünnep – majd Peszächtől kezdve Szukkotig a többi ünnepet és azok főbb jellemzőit ismerteti. A fejezet – egy megtörtént, sajnálatos eset kapcsán – az istenkáromlás büntetésének leírásával fejeződik be.

...és szakálluk szélét ne borotválják le...

Mivel a nem kohánita izraelitákra vonatkozó tilalommal kapcsolatban Jez áll a Tórában: „Ne semmisítsd meg...”, lehetséges, hogy a csipesszel való kitépkedés vagy a gyaluszerű szerszámokkal való szőrtelenítés is büntetendő? Ezért mondja a Tóra itt: „... ne borotválják le”, vagyis csupán olyasmért büntetendő, amit „borotválkozás”-nak hívnak és amely „megsemmisít”, és ilyesmit csupán borotvával lehet véghez vinni. Vagyis csupán a borotvával végzett borotválkozás teljesíti együttesen az e két versben megfogalmazott feltételeket.

...testükön ne vágjanak bevágásokat.

Mivel az áll a Tórában egy nem kohánita izraelitával kapcsolatban: „Ne tegyetek testeteken bevágást halott miatt”, netán ez azt jelenti, hogy ha öt bevágást ejtett halott miatt, – akkor csupán egyetlen bűnért érdemel büntetést? A Tóra ezért azt mondja itt: „...testükön ne vágjanak bevágásokat,” büntetendővé téve az embert minden egyes bevágásért. Ugyanis ez a „bevágásokat” szó fölösleges és szerepel mégis a szövegben, hogy következtetni lehessen belőle. Az kellett volna álljon a szövegben, hogy „Ne vagdossák be a testüket,” amiből én tudnám, hogy a „vág/bevág” igének a tárgya a bevágás.

Velem és a Rebbével történt

A Rebbe előbb tudta, mint a miniszterelnök

Bencion Rader okleveles könyvvizsgálóként dolgozott az angliai Londonban harminc éven át.

Vacsorán voltunk egyszer lubavicsi chászidokkal Londonban. Egyikük rendszeres adományokkal segítette a Lubavics küldetését – akkoriban, ha jól tudom, ő volt az egyik rendszeres komolyabb adományozó. Azt mondta nekem, hogy ő az adózott jövedelméből ad, s ha adhatna az üzleti tőkéjéből is, nem pedig csak a privát jövedelméből, akkor többet is adhatna. Az én véleményemet kérdezte, mint okleveles könyvvizsgálóét, hogy tudok-e javasolni valami legális metódust amivel ezen a nehézségen felülkerekedhetne. Feltettem néhány kérdést a vállalkozásával kapcsolatban. Azután javasoltam neki egy megoldást, amivel szerintem kihasználhatja az adótörvény kiskapuját, és megoldódik a problémája. Azt mondta: „Rendben, legközelebb, mikor a Rebbénél járok, megkérdem őt, és ha jónak látja, megteszem.” Eltelt egy kis idő, találkoztunk megint. Épp a Rebbénél járt. Azt mondta: „Beszéltem a Rebbével, és azt mondta nekem, hogy a megoldás nem jó.” Ez nem tett jót az önérzetemnek. Azt mondtam: „Biztos, hogy jól magyarázta el?” Azt felelte: „Biztos.” „Nem bánja, ha legközelebb, amikor New Yorkban járok, és lehetőségem nyílik rá, beszélni a Rebbével, megkérdem őt?” Azt felelte: „Dehogy bánom. Ha a Rebbe igent mond, megteszem, ahogy javasolta.”

Néhány hónappal később, mikor megint New Yorkban jártunk, télen, elmentem a Rebbéhez. Az audiencia végén a Rebbe azt mondja: „Van még valami, amit szeretnél megbeszélni velem?” Azt mondtam:

„Ez és ez az úr arról kérdezett meg... – és előadtam minden részletet, amit már elmondtam itt –, ... javasoltam egy megoldást, és úgy hallottam, a Rebbe azt mondta,

hogy a javaslatom nem jó?” A Rebbe mosolygott, és azt mondta: „Isten őrizzen, nem mondtam olyat, hogy nem jó, csak azt mondtam neki, hogy ne tegye meg.” Azt feleltem: „De hát, tudván, hogy pénzt akar adományozni, és ha jó a megoldás, hát miért ne alkalmazza?” A Rebbe ekkor még szélesebben elmosolyodott, és azt mondta: „Meglátod”

Azt történt tudniillik, később, hogy mint közismert, Angliában március végén nyújtja be a pénzügyminisztérium a költségvetés tervét a parlamentnek, a következő évre vonatkozó adótervekkel és a részletekkel. Ezeket hét lakat alatt őrzik addig – teljes terjedelemben még a kormány tagjai, maga a miniszterelnök sem ismeri őket. Ha kiszivárog valami, a pénzügyminiszternek illik lemondania. Néhány évvel korábban megtörtént, hogy

(folytatás a 4. oldalon)

(folytatás a 3. oldalról)

A Rebbe előbb tudta, mint a miniszterelnök

a pénzügyminiszter útban a parlamentbe, ahol megtartotta volna költségvetési expozéját, azt mondta az egyik cigarettázó riporternek: „Ez jövőre többre fog kerülni magának” – mert a dohánytermékek adójának felemelését tervezték. Ennek a miniszternek bizony le kellett mondania. Következő márciusban – 3 hónappal azután, hogy a Rebbénél jártam –, a pénzügyminiszter betervesztette a költségvetési

tervet, és abban „becsukták” azt a kiskaput, amit én javasoltam és pedig visszamenőlegesen hatálytalanná, ami rendkívül ritka a törvényhozásban. És ha a mi Stamford Hill-i emberünk az általam javasolt megoldással élt volna, nemhogy nem takarít meg velem pénzt, de sokba is kerülhetett volna neki... A Rebbe egyszerűen profétaként látta mi készül!

Talmudi fogalmak

Magzat, mint örökös?

Ubár jerech imo – Szó szerint: *egy magzat [úgy tekintendő], mint az anyja combja*, azaz olyan, mintha az anyja egyik testrésze lenne, és nem külön entitás. Vagyis, ha az anyaállatot tilos elfogyasztani valamilyen sérülés vagy betegség miatt (lásd: *tréfá*), akkor a magzatot is tilos elfogyasztani. Ha az anyaállatot áldozatnak felajánlják, akkor a magzat is felajánlottnak számít. Ha az anyaállatot rituálisan levágják (*schitá*), akkor, a tórai törvény szerint, a magzat is alkalmas arra, hogy, noha őt magát nem vágják le rituálisan,

elfogyasszák (lásd: **ben pökuá**). Ennek ellenére ez a rabbinikus rendelet alapján sok esetben tiltott. Jóllehet az *ubár jerech imo* elve nem vonatkozik az emberekre, sok olyan törvény van, amely gyakorlatilag nem egészen tekinti az emberi magzatot teljesen független emberi lénynek. Így ha egy várandós nem-zsidó asszony betér a zsidóságba, akkor a gyermeke már zsidónak születik. Egy magzat nem örökölhet vagyont, míg meg nem születik.

Részlet a nemsokára megjelenő magyar Talmud kötetből

Zsidóság szótára

Dór hámidbár – „pusztai nemzedék”: azok a 20 éven felüliek, akik kivonultak Egyiptomból, de akiknek Isten nem engedte, hogy bemenjenek az országba, kivéve Józsuát és Kálébot. A büntetést azok miatt a kémeik miatt kapták, akik e kettő kivételével ijesztő híreket vittek az

Ígéret Földjéről (4Mózes 14:29-38). A – Zohár (kabbalisztikus könyv) „Dór Déá”-nak, mindent tudó nemzedéknek nevezi őket, mert csak ők látták a csodákat és a csodatetteket és ők azok, akik jelen voltak a szinaji kinyilatkoztatásnál.

Emuná – hit.

Mindig van hova fejlődni

Mohel-továbbképzés Izraelben

Mohél továbbképzésen vett részt Köves Slomó rabbi, budapesti mohél. A hazánkban is ismert Slomo Gelber rabbi által vezetett bné bráki tanfolyamon a legfrissebb egészségügyi és gyakorlati tapasztalatok kerültek ismertetésre.

Ma Izraelben körülbelül 2000 mohél működik, közülük 600-an rendelkeznek az Izraeli Rabbínátus engedélye mellett az Egészségügyi Minisztérium engedélyével is. A mohelek olyan vallási szakemberek, akik elvégzik a zsidó kisiújk körülmetélését.

Ezeknek az engedéllyel rendelkező moheleknek rendszeresen szakmai továbbképzésen kell részt

venniük. Azt hihetnénk, egy olyan szakmában, melynek 3000 éves múltja és szigorú szabályai vannak, nem nagyon lehet újat mutatni. Ezzel szemben Köves Slomó rabbi, aki maga is engedéllyel rendelkező,

„praktizáló” mohel, és nemrégiben tért vissza Izraelből egy ilyen tanfolyamról, elmondta, hogy ezeken a gyakorlati és elméleti képzéseken számos újdonsággal találkozhatnak.

Egyrészt mindig felmerülnek olyan háláchikus kérdések, amik a napi gyakorlat során fogalmazódnak meg, és amelyekre komoly szakértők adnak választ. Másrészt az orvostudomány fejlődését is figyelemmel kísérik, például az újfélé fájdalomcsillapítók, vérzescsillapítók ismerete elengedhetetlen munkájuk során.

Kérdezd a Rabbit!

Tisztelt Rabbi!

A napokban nagyon szép szivárványt láttunk, dupla ívűt, és az egyik ív teljes volt. A szivárvány arra emlékeztet minket, hogy ha nem kötött volna Isten Noáhhal szövetséget, most özönvizet

hozna a világra. Felmerült hát a kérdés, hogy szabad-e nézni a szivárványt az áldás elmondása után? Rosszat jelent, vagy épp ellenkezőleg, megtérésre indít-e minket a szövetség jelképe?

Anna

Kedves Anna!

A szivárványról két ellenkező dolgot találunk a Talmudban. Az első: „Aki nem sajnálja az Isten tiszteletet (kóvedját), jobb lenne neki, ha meg sem született volna” (Chágigá 2a.). Kire vonatkozik ez? Arra, „aki nézi a szivárványt a felhőkben”, hisz az van írva (Jechezkél 1:28.): „Mint a szivárvány látszata, mely a felhőben szokott lenni esőnek napján, olyan volt a fénynek látszata köröskörül. Az az Örökkévaló dicsősége alakjának látszata” (Talmud uo. 16a.).

Máshol pedig azt írja a Talmud (Bráhot 59.): „Aki látja a szivárványt... annak áldást kell mondania. Mit kell mondania? Áldott... aki emlékszik a szövetségre”. Az áldás teljes szövege: „Áldott vagy Te, Örökkévaló Istenünk, Világ Ura, aki megemlékezik szövetségéről, hú szövetségéhez, és betartja szavát!” (Sámuel imája – Zsidó imakönyv 120. oldal). Itt arról van szó, hogy amikor Noé kijött a bárkából, az Örökkévaló szövetséget kötött vele, hogy többet nem fog özönvizet küldeni a világra (1Mózes 8:21.). Ebből pedig úgy tűnik, hogy nincs baj azzal, ha valaki látja és megnézi a szivárványt.

A fenti kérdés miatt azt írja a Sulchán áruh (Orách chájim 229:1.): „Aki látja a szivárványt, mondjon [áldást]... de nem szabad nagyon nézni”. Vagyis különbséget tesz aközött, hogy valaki „látja” vagy „nézi” a szivárványt.

Ehhez még hozzátessz a Chájé ádáim (63:4.), hogy nem illik szólni másoknak, hogy van szivárvány, hisz ezzel rossz hírt terjeszt, hisz ez az jelenti, hogy ha nem volna az isteni ígéret, akkor most jött volna újabb özönvíz a világra (idézi a Misná brurá 229:1.).

A fentiekben taglaltak az ásenáz zsidók hagyománya. Épp ellenétes azonban a szfaradi zsidók szokása: ők kifejezetten szólnak egymásnak, hogy tudjanak áldást mondani, és örüljenek az isteni szövetség teljesülésének (Jálkut Joszéf 3. kötet 229:1.).

Oberlander Báruch

Zsidóság és a gyermekkor

Különleges Sábész Óbudán

Előadók:

Vekerdy Tamás, pszichológus író
Fritz Zsuzsa, a Bálint Ház igazgatója, a Szarvasi tábor oktatási igazgatója
Köves Slomó és felesége

Moderátor:

Somogyi Zoltán

Időpont:

2015. május 15. 18.00

Helyszín:

Óbudai zsinagóga (III., Lajos utca 163.)

Jegyvásárlás:

Keren Or központ (Károly krt. 20.)
vagy a helyszínen a szombat bejövele előtt!

Jegyár:

1000 Ft/fő

A nagy érdeklődésre való tekintettel, kérjük feltétlenül jelezzék részvételi szándékukat az alábbi elérhetőségeink egyikén:

posta@zsido.com vagy 268-01-83

Kidus és péntek esti vacsora:

Marokkói ízek

Rejtvény

**Válaszoljon helyesen a hetiszakasszal
kapcsolatos kérdéseinkre és nyerjen értékes könyveket!**

A megfejtéseket a rejtveny@zsido.com e-mail címre küldheti be.
A megfejtéshez segítséget a www.zsido.com oldalon talál!

Előző rejtvényünk megfejtése:

Ki és mikor léphet be a Szentek Szentjébe?
*Csupán egyetlen személy, a Kohén Gádol (a főpap),
és ő is csupán egy évben egyetlen egyszer léphet be
a Szentély legbelső helyiségébe, hogy ott felajánlja
a megszentelt füstölőszert az Örökkévalónak.*

Eheti:

*Testi fogyatékos
kohanita
teljesíthet-e
szolgálatot a
Szentélyben?*

Mely törvényeket tárgyalja részletesen a hetiszakasz?

*Részletesen tárgyalja azokat a törvényeket,
amelyek tiltják a vérfertőzést, illetve más
hasonlóan tilos nemi érintkezéseket.*

*Miket sorol fel
a szakasz
második fele?*

Várjuk a válaszokat, a nyerteseket e-mailben értesítjük.

Heti programajánló

Imaidők

Sász Chevra Zsinagóga

(VI., Vasvári Pál u. 5.)

Hétköznapi: 8.00: Reggeli ima

Vasárnap-csütörtök:

20:00 Délutáni-esti ima (a Keren Or-ban)

Péntek:

19:00: Hetiszakasz tanulás

19:30: Minchá, utána Kábálát Sábát

Szombat: 8.45: Hetiszakasz tanulás

9:15: Reggeli ima, majd kidus

19:35 Délutáni ima, majd szeudá slisit

Óbudai Zsinagóga

(III., Lajos utca 163.)

Hétfő-péntek (munkanapokon):

6.30: Reggeli ima

Péntek este: 18.00: Tanulás

19.30: Esti ima, majd kidus

Szombat: 9.30: Tanulás

10.00: Reggeli ima, majd kidus

Gut Sábész

Megjelenik hetente

Kiadja a Chabad-Lubavics – Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület • Published
weekly by Chabad-Lubavitch – The Jewish Heritage Center of Hungary • 1052
Budapest, Károly körút. 20. • Telefon: (361) 268-0183 • www.zsido.com •

info@zsido.com • Felelős kiadó: **Oberlander Báruch rabbi** • Szerkesztő: **Golubovics Martina** • Nyomdai
előkészítés: **Juhász Valéria** • ISSN 1416-4604 • A kiadvány szent szövegek részleteit és magyarázatait
tartalmazza. Kérjük, ne dobja el! • Megjelenik **Shlomo Michelashvili** támogatásával.